

Bruxelles, 10.1.2017
COM(2017) 12 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Condiții de muncă mai sigure și mai sănătoase pentru toți - Modernizarea legislației și a
politicii Uniunii Europene în materie de securitate și sănătate în muncă**

{SWD(2017) 9 final}
{SWD(2017) 10 final}

INTRODUCERE

În ultimii 25 de ani, Uniunea Europeană a fost un pionier în ceea ce privește standardele înalte de protecție a lucrătorilor împotriva riscurilor pentru sănătate și securitate pe teritoriul său și a

Peste 1000
de accidente
fatale mai puține
în 2013
comparativ cu
2008 în UE-28

susținut niveluri ridicate de protecție și în țările terțe. Politica privind securitatea și sănătatea în muncă („SSM”) contribuie la obiectivul de îmbunătățire a securității și sănătății lucrătorilor din UE. În conformitate cu cele mai recente date disponibile, rata deceselor în accidente de muncă a scăzut cu aproape 1/4 comparativ cu situația din 2008¹, însă tendințele diferă de la un stat membru la altul. Procentul de lucrători din UE care raportează cel puțin o problemă de sănătate cauzată sau înrăutățită de activitatea desfășurată a scăzut cu aproape 10 %².

Investițiile în securitatea și sănătatea în muncă sunt deosebit de importante. Ele îmbunătățesc viața oamenilor prin prevenirea bolilor profesionale și a accidentelor de muncă și au totodată un efect pozitiv tangibil asupra economiilor din UE. Aceste investiții măresc productivitatea și ameliorează performanțele întreprinderilor. La nivel macroeconomic, ele contribuie la creșterea competitivității pe plan național³. Diferite studii dovedesc faptul că angajatorul va beneficia de un câștig dublu pentru fiecare euro cheltuit pentru securitatea și sănătatea în muncă⁴.

Cadrul legislativ al UE a jucat un rol central în elaborarea strategiilor în domeniul securității și sănătății în muncă, la nivel național și în cadrul întreprinderilor. Evaluarea ex-post detaliată a acquis-ului UE efectuată de Comisie, care a trecut în revistă relevanța, eficiența, eficacitatea și coerența acestei legislații, precum și valoarea adăugată a acesteia la nivelul UE, confirmă că acest cadru răspunde obiectivelor ambițioase ale Comisiei de a le oferi lucrătorilor o protecție adecvată⁵. Această evaluare REFIT a inclus Directiva-cadru 89/391/CEE și încă 23 de directive legate de aceasta.

Concluzia evaluării a fost că structura generală a acquis-ului UE privind securitatea și sănătatea în muncă, alcătuit dintr-o Directivă-cadru axată pe obiective, completată de directive specifice, este, în general, eficace și adecvată scopului urmărit. Cu toate acestea, analiza a arătat că o serie de dispoziții specifice ale anumitor directive nu mai sunt de actualitate și a evidențiat necesitatea identificării unor modalități eficace de abordare a noilor riscuri. Modul de transpunere a directivelor UE referitoare la securitatea și sănătatea în muncă diferă substanțial de la un stat membru la

**1 EUR cheltuit =
cel puțin 2 EUR
câștigați**

¹ Eurostat, Statistici europene privind accidentele de muncă (SEAM) (codul datelor online hsw_n2_02), UE-28.

² Eurostat, module ad hoc din cadrul anchetelor asupra forței de muncă din UE din 2007 și 2013 referitoare la accidentele de muncă și la problemele de sănătate provocate de condițiile de muncă. Estimare care exclude Țările de Jos, din cauza nefurnizării datelor din 2013, și Franța, din cauza diferențelor importante legate de chestionarele de anchetă dintre 2007 și 2013.

³ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_215307.pdf

⁴ *Calculating the international return on prevention for companies: costs and benefits of investments in occupational safety and health*, International Social Security Association; 2013.

⁵ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD (2017)10 - Evaluare ex-post a directivelor Uniunii Europene, privind și securitatea și sănătatea în muncă (evaluare REFIT).

altul. Prin urmare, costurile de asigurare a conformității variază și nu pot fi separate cu ușurință de cerințele naționale mai detaliate. Cu toate acestea, în ansamblu, evaluarea a conchis în mod clar că respectarea directivelor privind securitatea și sănătatea în muncă este mai problematică pentru IMM-uri decât pentru întreprinderile mari, deși ratele accidentărilor majore și fatale sunt mai ridicate în cazul IMM-urilor. Sunt, astfel, necesare măsuri de asistență specifice pentru a putea acționa la nivelul IMM-urilor și pentru a le ajuta să asigure respectarea reglementărilor într-un mod eficient și eficace.

În urma evaluării ex post detaliate, rezultă clar că UE trebuie să investească în continuare în măsuri privind securitatea și sănătatea în muncă, pentru a rămâne în avangardă și pentru a asigura o protecție eficientă a lucrătorilor, inclusiv în contextul noilor riscuri și al schimbărilor care au loc permanent în domeniul muncii. Măsurile privind securitatea și sănătatea în muncă trebuie să fie în beneficiul unui număr cât mai mare de lucrători, indiferent de relația de lucru în care se află și indiferent de dimensiunea societății pentru care lucrează. Respectarea regulilor în materie de securitate și sănătate în muncă trebuie să poată fi asigurată de către societățile de toate dimensiunile și monitorizată în mod eficient pe teren. Măsurile trebuie să fie axate pe rezultate și să nu reprezinte o consecință a unor simple decizii administrative; totodată, trebuie să se utilizeze la maximum noile instrumente digitale, pentru a facilita implementarea.

În raportul său din 2015 referitor la Cadrul strategic al UE privind securitatea și sănătatea în muncă 2014-2020⁶, Parlamentul European a atras, de asemenea, atenția Comisiei asupra importanței implementării, conformității și aplicării legislației din domeniul securității și sănătății în muncă, precum și asupra riscurilor noi sau care iau amploare. Raportul a subliniat, de asemenea, în mod special, nevoia de a-i proteja pe toți lucrătorii indiferent de dimensiunea societății angajatoare, de tipul de post ocupat sau de contract.

Ținând cont de aceste obiective comune și ca parte a strategiei sale generale referitoare la modernizarea sistemelor sociale și de încadrare în muncă din UE – așa cum a reieșit în urma amplei consultări pe marginea unui pilon european al drepturilor sociale, lansată în luna martie – o reimpulsionare a Cadrului strategic al UE privind securitatea și sănătatea în muncă⁷ poate rezulta din următoarele acțiuni cheie, descrise în detaliu în anexa 1:

Cele mai importante trei acțiuni privind securitatea și sănătatea în muncă

- 1) Intensificarea combaterii cancerului provocat de condițiile de muncă prin propuneri legislative însoțite de o consolidare a orientărilor și a gradului de conștientizare;
- 2) Susținerea societăților, în special a microîntreprinderilor și a IMM-urilor, pentru a respecta regulile în materie de securitate și sănătate în muncă;
- 3) Cooperarea cu statele membre și cu partenerii sociali pentru a elimina sau a actualiza normele depășite și pentru a refocaliza eforturile în sensul asigurării unei protecții, conformități și aplicări mai bune și mai extinse pe teren.

⁶ Parlamentul European: Raport referitor la Cadrul strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2014-2020 [2015/2107(INI)] - 26.10.2015.

⁷ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor referitoare la un cadru strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2014-2020; COM(2014) 332 final.

1. COMBATEREA CANCERULUI PROVOCAT DE CONDIȚIILE DE MUNCĂ ȘI GESTIONAREA SUBSTANȚELOR CHIMICE PERICULOASE

S-a estimat că, în UE, între 91 500 și 150 500 de persoane care au fost expuse în trecut la substanțe cancerigene la locul de muncă au fost diagnosticate cu cancer în 2012. Pe lângă aceasta, între 57 700 și 106 500 de decese cauzate de cancer au fost atribuite expunerii profesionale la substanțe cancerigene în 2012, cancerul fiind declarat prima cauză a mortalității profesionale în UE.

Este practic imposibil să se cuantifice valoarea vieții umane și pierderea calității vieții. Costurile directe ale cancerului provocat de condițiile de muncă în ceea ce privește pierderile de productivitate și la nivelul îngrijirilor medicale ajung la cel puțin 4-7 miliarde EUR pe an. Costurile indirecte pot ajunge chiar și la 334 de miliarde EUR (242-440) în fiecare an⁸.

Cancerul
provocat de
condițiile de
muncă ucide **10**
persoane pe
oră

Măsurile naționale din acest domeniu variază semnificativ, conducând la diferite niveluri de protecție a lucrătorilor în cadrul UE.

La nivelul UE, standardele minime pentru protecția lucrătorilor împotriva expunerii la substanțe chimice la locul de muncă sunt stabilite prin intermediul Directivei privind agenții cancerigeni și mutageni (Directiva 2004/37), al Directivei privind agenții chimici (Directiva 98/24) și al Directivei privind azbestul (2009/148). Acestea completează măsurile adoptate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice („REACH”), precum și alte reglementări în domeniul substanțelor chimice, concentrându-se pe situații specifice la locul de muncă.

Cel puțin **32 DE**
MILIOANE de
lucrători expuși la
substanțe
cancerigene

Valorile limită stabilite la nivelul UE pentru substanțele chimice promovează niveluri ridicate de protecție în întreaga Uniune Europeană, contribuind la ameliorarea condițiilor de concurență echitabilă pentru societățile comerciale, și ajută companiile care desfășoară operațiuni transfrontaliere să țină sub control costurile de asigurare a conformității, deoarece pot utiliza aceeași tehnologie pentru a proteja lucrători din diferite puncte de lucru. Există, de asemenea, un element important legat de economiile de scară în evaluările științifice complexe care stau la baza stabilirii valorilor limită specifice pentru substanțele chimice, fapt care le permite statelor membre să aloce mai multe resurse financiare pentru măsurile de protecție și prevenție. Prin urmare, este important să se revizuiască sau să se adopte noi valori limită în UE pentru substanțele cele mai periculoase.

În urma propunerii de modificare a Directivei privind agenții cancerigeni și mutageni și de stabilire sau revizuire a valorilor limită obligatorii ale expunerii la locul de muncă pentru 13

⁸ „Work-related cancer in the European Union. Size, impact and options for further prevention.” (Cancerul provocat de condițiile de muncă în Europa. Amploare, impact și posibilități suplimentare de prevenire.) RIVM (Institutul național olandez pentru sănătate publică și mediu), Letter report 2016-0010 W.P. Jongeneel et al.

agenți chimici, adoptată la 13 mai 2016⁹, Comisia adoptă astăzi o nouă propunere de îmbunătățire a protecției a 4 milioane de lucrători din UE, luând măsuri și în privința altor agenți chimici cancerigeni. Comisia și-a luat angajamentul să continue eforturile de prevenire a deceselor cauzate de cancerul provocat de condițiile de muncă și alte probleme de sănătate, prin intermediul unor noi propuneri legislative.

Legislația de îmbunătățire a protecției împotriva substanțelor periculoase și de combatere a cancerului provocat de condițiile de muncă

- A doua modificare a Directivei privind agenții cancerigeni și mutageni
- Sunt prevăzute modificări ulterioare ale Directivei privind agenții cancerigeni și mutageni referitoare la substanțe precum formaldehida, beriliul, cadmiul, compușii de crom VI și compușii de nichel. Au început lucrările în vederea prezentării unei noi propuneri a Comisiei, prevăzute pentru începutul anului 2018.
- În paralel, în 2017 și 2018 vor continua lucrările referitoare la îmbunătățirea relevanței și eficacității Directivei privind agenții chimici, prin revizuirea valorilor limită actuale (indicative) ale expunerii la locul de muncă și stabilirea unor noi valori limită, precum și prin stabilirea unor valori limită biologice.

O bază științifică solidă este indispensabilă pentru susținerea acțiunilor în domeniul securității și sănătății în muncă, în special în ceea ce privește substanțele chimice periculoase. Comisia se va consulta cu Comitetul științific pentru stabilirea valorilor-limită de expunere profesională la agenți chimici sau cu Comitetul pentru Evaluarea Riscurilor din cadrul Agenției Europene pentru Produse Chimice. Evaluările științifice furnizate de aceste surse vor servi drept bază pentru propunerile care fac obiectul evaluării impactului și al dialogului social, precum și al unei consultări tripartite¹⁰.

Conform rezultatelor studiului „HazChem@Work” comandat de Comisie, la începutul anului 2017 va fi stabilită o bază de date privind expunerea la locul de muncă la anumite substanțe chimice periculoase¹¹. Aceasta va reprezenta un pas important către o mai mare disponibilitate a informațiilor și un schimb mai bun de date privind efectele asupra stării de sănătate, potențialul de expunere și existența unor valori limită naționale la locul de muncă în ceea ce privește substanțele periculoase prioritare. De asemenea, Comisia își va intensifica și perfecționa analiza datelor obținute din surse-cheie de informații¹² și va acționa în mod decisiv pentru a permite evoluția colectării datelor în cadrul statisticilor europene privind

⁹ COM (2016) 248.

¹⁰ În cadrul Comitetul consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă.

¹¹ <http://www.hazchematwork.eu/>

¹² De exemplu, statistici europene privind accidentele de muncă, modulele ad hoc din cadrul anchetelor asupra forței de muncă din UE referitoare la accidentele de muncă și la alte probleme de sănătate provocate de condițiile de muncă, Sondajul european asupra condițiilor de muncă al Eurofound sau Sondajul european în rândul întreprinderilor privind riscurile noi și emergente (ESENER) efectuat de Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă. Cercetarea în materie de sănătate și securitate în muncă, va beneficia, de asemenea, de sprijin concret prin includerea unor rubrici relevante în cadrul celui de Al 9-lea program-cadru de cercetare și inovare; totodată, va fi inițiat un dialog cu principalii omologi mondiali, de exemplu SUA și China, cu scopul de a obține o imagine mai completă asupra securității și sănătății în muncă din UE în context global și de a produce statistici mai fiabile, bazate pe grupuri mai mari.

bolile profesionale¹³. O altă acțiune promițătoare este Inițiativa europeană privind biomonitorizarea umană, o nouă inițiativă comună majoră finanțată prin programul Orizont 2020 și prin contribuția a 26 de state membre, al cărei scop este să genereze noi dovezi științifice bazate pe date armonizate privind expunerea la substanțe chimice și sănătatea¹⁴.

Protecția lucrătorilor împotriva expunerii la substanțe chimice periculoase este favorizată de directivele referitoare la substanțele chimice și la securitatea și sănătatea în muncă și semnificativ consolidată prin Regulamentul REACH și alte acte juridice care reglementează substanțele chimice. Într-un aviz recent al platformei REFIT¹⁵ se recunoștea complementaritatea celor două sisteme, dar i se recomanda Comisiei să mărească gradul de sensibilizare și să elaboreze orientări pentru punerea lor în aplicare, astfel încât interfețele dintre Regulamentul REACH și legislația privind securitatea și sănătatea în muncă să fie clar definite. Prin urmare, se depun eforturi suplimentare atât la nivel științific, cât și la nivel administrativ pentru a se elimina incertitudinile și suprapunerile în ceea ce privește elaborarea și aplicarea practică a acestui cadru comun al UE pentru gestionarea substanțelor chimice periculoase. Comisia și-a luat angajamentul să prezinte o abordare comună în 2017.

Acțiunea legislativă trebuie să fie continuată de implementarea eficace la locul de muncă. În acest context, Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă va organiza în perioada 2018-2019 o campanie pentru locuri de muncă sănătoase axată pe substanțele periculoase, iar Comitetul inspectorilor de muncă principali va publica ghiduri pe această temă, cum ar fi ghidul privind prevenirea expunerilor la pulbere de silice cristalină respirabilă.

2. SPRIJINIREA ÎNTREPRINDERILOR ÎN EFORTUL LOR DE A RESPECTA NORMELE PRIVIND SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ

2.1. Sprijinirea respectării normelor de către microîntreprinderi și IMM-uri

Obligația legală de a evalua riscurile pentru sănătatea și securitatea în muncă, printr-o analiză de la caz la caz, ținând seama de particularitățile fiecărui loc de muncă, ocupă un loc central în cadrul legislației UE privind securitatea și sănătatea în muncă. Ca atare, această abordare de la caz la caz asigură flexibilitatea necesară pentru a adapta evaluările riscurilor, măsurile preventive și instruirea în funcție de sectorul specific în care își desfășoară activitatea o societate comercială, activitățile lucrătorilor săi, dimensiunea societății comerciale, sexul și vârsta forței de muncă, noile riscuri emergente etc. Totuși, în practică, această flexibilitate nu este întotdeauna utilizată.

¹³ Regulamentul (CE) nr.1338/2008 privind statisticile comunitare referitoare la sănătatea publică, precum și la sănătatea și siguranța la locul de muncă, JO L 354/70, 31.12.2008.

¹⁴ <http://www.eea.europa.eu/themes/human/human-biomonitoring>

¹⁵ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/refit-platform/docs/recommendations/opinion_chemicals.pdf

După cum arată evaluarea, microîntreprinderile și IMM-urile depun eforturi pentru a institui măsurile necesare de gestionare a sănătății și securității în muncă. Microîntreprinderile reprezintă aproape 93 % din totalul întreprinderilor din UE.¹⁶ Numai 69 % dintre microîntreprinderi declară că efectuează periodic evaluări ale riscurilor privind securitatea și sănătatea în muncă (față de 96 % dintre întreprinderile mari).¹⁷ Acest lucru nu se întâmplă pentru că ele sunt mai puțin dispuse să-și protejeze lucrătorii, ci este legat de resursele financiare, tehnice și umane mai limitate, precum și de lipsa conștientizării și a expertizei, în comparație cu marile întreprinderi.

1 din 3
microîntreprinderi
nu evaluează
riscurile de la
locul de muncă

Toate părțile interesate, inclusiv IMM-urile însele, în primul rând¹⁸, sunt de acord că, în această privință, a face excepții în cazul IMM-urilor nu este o abordare corectă, deoarece există riscul reducerii nivelului de protecție a lucrătorilor din IMM-uri. În plus, conform numeroaselor date existente, în întreprinderile mici și în microîntreprinderi riscurile de vătămări grave și de decese sunt mai ridicate decât în marile întreprinderi¹⁹. Cu toate acestea, respectarea normelor ar trebui să devină mai simplă și mai puțin costisitoare, iar acest lucru necesită măsuri de sprijin specifice pentru IMM-uri și microîntreprinderi.

Bazându-se pe rezultatele evaluărilor, Comisia va organiza, în colaborare cu Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă, o reexaminare în cadrul căreia statele membre și partenerii sociali să facă schimb de bune practici referitoare la modalitățile de reducere a costurilor de asigurare a conformității ale IMM-urilor și implicit de îmbunătățire a respectării normelor (de exemplu, stimulente financiare, instrumente digitale etc.), menținând în același timp niveluri de protecție echivalente pentru lucrători, indiferent de dimensiunea societății pentru care lucrează. În mod clar, totuși, acestea au nevoie de cunoștințe mai bune, de mai multă susținere și de proceduri clare și eficiente pentru a atinge un nivel mai ridicat de conformitate.

Beneficii maxime de pe urma evaluărilor riscurilor

Pentru a ajuta societățile comerciale să beneficieze la maximum de pe urma evaluărilor riscurilor, a măsurilor preventive și a activităților de formare obligatorii, Comisia pune în prezent la dispoziția lor un **document de orientare practică**²⁰.

¹⁶ Eurostat, SBS, cod al datelor online sbs_sca_r2, an de referință 2012.

¹⁷ *Contexts and arrangements for occupational safety and health in micro and small enterprises in the EU – SESAME project*, Observatorul european al riscurilor, EU-OSHA, 2016.

¹⁸ Răspunsul Uniunii Europene a Artizanatului și a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (UEAPME) la consultarea publică privind noul cadru de politici al UE în materie de sănătate și de securitate în muncă, 26.8.13.

¹⁹ Sursa: EU-OSHA, *Contexts and arrangements for occupational safety and health in micro and small enterprises in the EU – SESAME project* Repertoriul bibliografic al Observatorului european al riscurilor 2016. Disponibil la: <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/contexts-and-arrangements-occupational-safety-and-health-micro/view>

²⁰ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD (2017)9 - *Health and Safety at Work is Everybody's Business – A practical guidance for employers* (Sănătatea și securitatea în muncă ne privesc pe toți - Orientări practice pentru angajatori).

Pe lângă îndrumarea generală prezentată în documentul anexat, Comisia va finaliza și disemina în 2017 ghiduri mai detaliate și mai precis direcționate, referitoare la gestionarea riscurilor din domeniul agriculturii și al pescuitului. În 2017, va fi publicat un ghid electronic interactiv referitor la siguranța vehiculelor la locul de muncă. Gestionarea securității și sănătății în muncă în aceste sectoare cu riscuri ridicate este deosebit de problematică, iar numărul accidentelor este printre cele mai ridicate. Ghidurile îi vor ajuta pe lucrători, în special pe cei din cadrul IMM-urilor, să îmbunătățească în mod eficient prevenirea accidentelor și a îmbolnăvirilor. Comisia va implica, de asemenea, Rețeaua întreprinderilor europene, pentru a mări gradul de conștientizare și pentru a oferi asistență IMM-urilor în acest sens.

De asemenea, la nivel național, din ce în ce mai multe state membre dedică o parte importantă a eforturilor asociate politicii în domeniul securității și sănătății în muncă comunicării cu microîntreprinderile și IMM-urile și elaborării de instrumente adecvate pentru acestea. Statele membre sunt invitate în acest context să sublinieze în mod similar importanța evaluărilor riscurilor axate pe rezultate și să facă schimb de bune practici privind măsurile preventive și activitățile de formare.

Utilizarea instrumentelor bazate pe internet

Comisia face apel la statele membre să integreze complet utilizarea instrumentelor de evaluare a riscurilor bazate pe internet în sistemele lor juridice.

În cele din urmă, Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă aduce o contribuție importantă prin campaniile sale de creștere a gradului de conștientizare privind riscurile și dezvoltarea și diseminarea de instrumente interactive online de evaluare a riscurilor. Instrumentul interactiv online de evaluare a riscurilor (Online interactive Risk Assessment – OiRA)²¹ și alte instrumente naționale similare bazate pe internet (dezvoltate de exemplu în Țările de Jos, Irlanda sau Polonia) sunt utile mai ales pentru că furnizează gratuit informații de specialitate și ghidează angajatorii prin toate etapele procesului de evaluare a riscurilor, generând în mod automat un registru documentat care poate fi utilizat ca dovadă a conformității și ca mijloc de monitorizare a eficacității planului de gestionare a riscurilor. Aceste instrumente trebuie să fie extinse în mod semnificativ, iar utilizarea lor trebuie să fie recunoscută și integrată în cerințele naționale legate de respectarea obligațiilor privind evaluarea riscurilor.

Acțiunile legate de evaluarea interactivă online a riscurilor (OiRA)

²¹ <http://www.oiraproject.eu/>

- Până în prezent, 93 de instrumente de evaluare interactivă online a riscurilor (OiRA) au fost făcute publice și 30 sunt în curs de elaborare. Până în prezent, au fost efectuate cu ajutorul instrumentelor 44 614 evaluări ale riscurilor.
- Cu sprijin financiar și tehnic din partea UE și datorită cooperării active a partenerilor de la nivel național și a partenerilor sociali sectoriali, până în 2018 ar trebui să fie atinse următoarele ținte, cu accent pe sectoarele prioritare:
 - **150 de instrumente de evaluare interactivă online a riscurilor (OiRA) publicate și**
 - **100 000 de evaluări ale riscurilor efectuate cu aceste instrumente.**

2.2. Sprijinirea întreprinderilor în efortul lor de a reacționa în fața riscurilor în materie de securitate și sănătate în muncă, care iau amploare într-un ritm rapid

Evaluarea ex post a identificat o serie de motive de îngrijorare din ce în ce mai accentuate, în legătură cu care societățile ar avea nevoie de mai mult sprijin; printre acestea, stresul, afecțiuni musculo-scheletice și diversitatea tot mai mare a forței de muncă, în special în contextul îmbătrânirii populației.

- *Riscuri psihosociale*

Riscurile psihosociale și stresul asociat condițiilor de muncă se numără printre problemele cele mai dificile și cu cea mai mare amploare în materie de securitate și sănătate în muncă. Peste jumătate dintre lucrătorii din UE declară că stresul este întâlnit frecvent la locul lor de muncă²², iar 4 din 10 persoane consideră că nu este bine gestionat. Stresul de la locul de muncă are un impact important asupra productivității:

- el este cauza a aproximativ jumătate din zilele lucrătoare pierdute, deoarece absențele au o durată relativ lungă;
- stresul cauzează performanțe reduse la locul de muncă și poate conduce la un număr de accidente de cinci ori mai mare;
- aproximativ o cincime din rata de rotație a personalului este asociată stresului de la locul de muncă.

40% dintre societăți
 au nevoie de informații
 despre modalitățile
 de evaluare a
 riscurilor
 psihosociale

Riscurile psihosociale sunt probleme complexe, multidimensionale. O stare de sănătate precară poate fi cauzată de o multitudine de factori, asociați și/sau neasociați locului de muncă.

Directiva-cadru creează obligația juridică a angajatorilor de a proteja lucrătorii împotriva tuturor riscurilor de la locul de muncă. Unele directive individuale privind securitatea și

²² <https://osha.europa.eu/en/themes/psychosocial-risks-and-stress>.

sănătatea în muncă (de exemplu, directiva privind monitoarele) includ prevederi asociate în mod indirect prevenirii riscurilor psihosociale. Acordul-cadru al partenerilor sociali de la nivelul UE privind stresul asociat condițiilor de muncă²³ subliniază relevanța directivei-cadru. Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă desfășoară acțiuni de sensibilizare și, în cadrul unei campanii pan-europene privind stresul și riscurile psihosociale organizate în perioada 2014-2015, a pus, de asemenea, la dispoziția celor interesați un ghid practic în format electronic referitor la gestionarea riscurilor psihosociale²⁴, care răspunde nevoilor angajatorilor și persoanelor care lucrează în cadrul întreprinderilor mici.

În statele membre există o varietate de abordări. Unele nu menționează în mod explicit riscurile psihosociale în legislația lor referitoare la securitatea și sănătatea în muncă, în timp ce altele subliniază nevoia de a le lua în considerare în cadrul acestor norme. Unele solicită evaluări ale riscurilor psihosociale, iar câteva susțin chiar implicarea unor experți. Un stat membru a stabilit ghiduri obligatorii privind prevenirea riscurilor psihosociale. Statele membre optează și pentru abordări fără caracter legislativ (organisme tripartite, orientări, programe de sensibilizare, standarde în domeniul managementului etc.).

Pentru a îmbunătăți protecția lucrătorilor în practică, este necesar ca angajatorii să devină mai conștienți de aceste aspecte și să dispună de ghidurile și instrumentele adecvate. În documentul de orientare publicat astăzi, Comisia clarifică faptul că, în conformitate cu prevederile în vigoare la nivelul UE, angajatorii sunt obligați să protejeze lucrătorii împotriva riscurilor psihosociale și că aceste riscuri trebuie să fie luate în considerare în mod corespunzător în procesul de evaluare a riscurilor. Documentul furnizează instrumente și resurse concrete fără caracter obligatoriu pentru ca angajatorii să poată gestiona în mod eficient riscurile psihosociale în evaluarea riscurilor. Comisia va colabora cu Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă și cu Comitetul consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă cu scopul de a identifica bunele practici în materie de promovare și diseminare și va mandata Comitetul inspectorilor de muncă principali să elaboreze un ghid pentru analiza calității evaluărilor riscurilor și a măsurilor de gestionare a riscurilor referitoare la riscurile psihosociale.

- *Riscuri asociate afecțiunilor musculo-scheletice*

În prezent, în UE, expunerea la factorii de risc ergonomici reprezintă una dintre problemele majore legate de securitatea și sănătatea în muncă. Expunerea repetată la aceste riscuri poate conduce la afecțiuni musculo-scheletice provocate de condițiile de muncă – unele dintre cele mai grave și mai răspândite boli profesionale, care generează costuri majore pentru persoanele fizice, întreprinderi și societate în general. Conform rezultatelor Anchetei asupra forței de muncă din 2013, afecțiunile musculo-scheletice constituie în prezent cel mai frecvent întâlnit tip de problemă de sănătate provocată de condițiile de muncă și prima cauză a absenteismului asociat condițiilor de muncă. Ele reprezintă aproximativ 60 % din totalul problemelor de sănătate provocate de condițiile de muncă în UE și cauzează 60 % din absențele pe motive medicale și cazurile de incapacitate permanentă de muncă.

Riscurile ergonomice au un caracter complex și multidimensional. Atunci când ele există la locul de muncă, pot provoca în mod direct sau pot agrava o afecțiune medicală preexistentă. Fiecare loc de muncă implică expuneri specifice și trebuie luate în considerare diferențele considerabile în materie de vârstă, gen și stil de viață.

²³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=521&langId=en&agreementId=1106>

²⁴ <http://hw2014.healthy-workplaces.eu/en/tools-and-resources/a-guide-to-psychosocial-risks>

Această categorie de riscuri face în prezent obiectul mai multor directive ale UE (Directiva 2002/44 referitoare la vibrații, Directiva 90/269 referitoare la manipularea manuală a încărcăturilor și Directiva 90/270 privind lucrul la monitor), precum și al directivei-cadru. Alte directive ale UE au un impact indirect asupra prevenirii afecțiunilor musculo-scheletice provocate de condițiile de muncă. Inițiativele fără caracter legislativ au inclus campaniile de sensibilizare ale Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă (2000 și 2007) și campania Comitetului inspectorilor de muncă principali (2007-2008) privind aplicarea directivei privind manipularea manuală a încărcăturilor în sectoarele sănătății, transportului, construcțiilor și comerțului cu amănuntul.

Există diferențe referitoare la modul în care statele membre au transpus (și au implementat) cadrul actual al UE în materie de securitate și sănătate în muncă. De exemplu, în ceea ce privește Directiva 90/269/CEE, în unele cazuri, statele membre au stabilit limite sau praguri obligatorii din punct de vedere juridic; în alte cazuri, aceste limite sunt incluse în orientările referitoare la legislație, în recomandări sau în alți indicatori. Totodată, statele membre pun la punct abordări fără caracter legislativ (orientări, campanii de sensibilizare, standarde în domeniul managementului etc.).

De asemenea, Comisia dorește să îmbunătățească protecția pe teren prin clarificarea obligației angajatorilor de a asigura protecție împotriva acestui tip de riscuri și de a le lua în considerare în procesul de evaluare a riscurilor, precum și prin sprijinirea angajatorilor în ceea ce privește respectarea propriilor obligații. Vor fi inițiate colaborări cu Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă și cu Comitetul consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă cu scopul de a identifica bunele practici în materie de promovare și diseminare, precum și cu Comitetul inspectorilor de muncă principali cu scopul de a elabora un ghid pentru analizarea calității evaluărilor riscurilor și a măsurilor de gestionare a riscurilor referitoare la riscurile ergonomice.

- *Evaluarea riscurilor ținând cont de aspectul diversității*

Directiva-cadru creează obligația juridică a angajatorului de a lua măsurile necesare pentru protecția securității și sănătății tuturor lucrătorilor. Ea prevede obligația de a proteja grupurile de risc extrem de sensibile împotriva pericolelor care le afectează în mod specific.

Măsurile de gestionare a riscurilor trebuie, astfel, să se axeze pe riscurile specifice cu care se confruntă femeile și bărbații, tinerii lucrători, lucrătorii în vârstă, migranții sau persoanele cu dizabilități și este necesar să se elaboreze măsuri preventive și de protecție specifice, în conformitate cu cerințele acelor categorii de lucrători. Evaluarea a indicat, în principal, nevoia de a intensifica evaluarea riscurilor în funcție de vârstă, însă aceleași principii se aplică în cazul tuturor lucrătorilor vulnerabili.

Numărul de persoane cu vârsta de peste 60 de ani din UE crește în prezent cu aproximativ două milioane în fiecare an, un ritm de creștere de două ori mai rapid decât cel anterior anului 2007. Până în 2030, lucrătorii mai în vârstă vor reprezenta aproape un sfert din totalul forței de muncă. În prezent, mulți lucrători mai în vârstă părăsesc piața muncii prematur, adesea din cauza problemelor de sănătate, inclusiv a celor asociate unor condiții de muncă precare.

Cadrul strategic al UE privind securitatea și sănătatea în muncă 2014-2020 a identificat schimbările demografice și îmbătrânirea forței de muncă drept una dintre problemele esențiale și a propus o serie de acțiuni care sunt, în prezent, în curs de elaborare. Campania Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă (2016-2017) „Locuri de muncă sănătoase

pentru toate vârstele” este o inițiativă de top la nivel mondial care mărește gradul de conștientizare referitor la această problemă în întreaga Uniune Europeană.

Există diferențe între statele membre ale UE atât în ceea ce privește situația demografică, cât și cadrul juridic și instituțional. Un cadru integrat de politici este implementat numai într-un număr limitat de state membre, însă, pentru majoritatea, îmbătrânirea populației și a forței de muncă reprezintă o prioritate a politicilor, având ca rezultat un set variat de măsuri (inclusiv în domeniul securității și sănătății în muncă), cu scopul de a încuraja participarea persoanelor în vârstă pe piața muncii. Toate statele membre au implementat reforme privind pensiile, iar cele cu populații mai afectate de îmbătrânire au mărit vârsta de pensionare și au restricționat accesul la pensionarea anticipată, introducând totodată stimulente economice pentru angajarea persoanelor cu vârste înaintate.

În ceea ce privește aspectele legate de gen, datele existente arată că riscurile profesionale pentru securitatea și sănătatea femeilor au fost subestimate, iar abordarea neutră din punct de vedere al genului a contribuit la reducerea atenției și a resurselor alocate pentru prevenirea riscurilor profesionale la care sunt expuse femeile.

Pentru a răspunde acestor provocări din ce în ce mai importante privind securitatea și sănătatea în muncă, documentul de orientare atrage atenția asupra necesității ca evaluarea riscurilor să țină cont de diversitate și să acorde atenție particularităților legate de vârstă, gen și alte caracteristici demografice. Documentul subliniază, în același timp, că ipotezele nu ar trebui să fie formulate exclusiv pe baza unor astfel de caracteristici. Evaluarea riscurilor ar trebui să ia în considerare cerințele de la locul de muncă prin raportare la abilitățile și starea de sănătate a persoanei în cauză. De asemenea, documentul prevede instrumente practice pentru angajatori, care reflectă riscurile legate de vârstă și pe cele legate de gen în evaluările riscurilor.

Acțiuni legate de riscurile în materie de securitate și sănătate în muncă, care iau amploare într-un ritm rapid

- Publicații privind bunele practici în gestionarea riscurilor psihosociale și ergonomice
- Elaborarea unor principii relevante pentru inspectorii de muncă în ceea ce privește evaluarea riscurilor în funcție de vârstă

Factorii de risc legați de modul de viață (de exemplu, dietele nesănătoase, lipsa activității fizice, fumatul și consumul nociv de alcool) accentuează povara dificilă a bolilor cronice în toată Europa. Aceștia constituie o amenințare directă la adresa sănătății lucrătorilor și au totodată un impact asupra productivității lucrătorilor, a întreprinderilor și a economiei, precum și asupra sustenabilității sistemelor de sănătate, afectându-le eficiența, accesibilitatea și reziliența. Inițiativele legate de locul de muncă privind factorii determinanți pentru sănătate sunt importante pentru promovarea bunăstării lucrătorilor.

3. ACTUALIZAREA ȘI ELIMINAREA NORMELOR DEPĂȘITE ȘI RECONCENTRAREA EFORTURILOR ASUPRA FACILITĂRII RESPECTĂRII NORMELOR, ASUPRA INCLUDERII

UNUI NUMĂR MAI MARE DE PERSOANE ȘI ASUPRA ÎMBUNĂTĂȚIRII APLICĂRII ȘI MONITORIZĂRII

3.1. Actualizarea legislației UE și eliminarea dispozițiilor depășite

Deși a confirmat faptul că legislația UE în domeniul securității și sănătății în muncă, constând în directiva-cadru și directivele specifice conexe, este în general eficientă și corespunde scopului urmărit, evaluarea ex post detaliată a identificat totodată domenii în care anumite dispoziții depășite ar trebui eliminate sau actualizate.

Pentru a aborda această chestiune, ca un prim pas, Comisia va lansa și va încheia în termen de doi ani un program de eliminare sau de actualizare a dispozițiilor depășite din directivele respective. Programul va viza stabilirea unor norme mai clare, mai coerente și mai relevante, simplificarea și reducerea sarcinii administrative, acolo unde este posibil, pentru întreprinderi și agențiile de aplicare a legii, dar numai în cazul în care permite menținerea sau îmbunătățirea protecției lucrătorilor. Bazându-se pe puternica tradiție a dialogului tripartit privind securitatea și sănătatea în muncă la nivel național și la nivelul UE, propunerea legislativă de modificare a directivelor va fi elaborată, după caz, în strânsă cooperare cu Comitetul consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă, cu participarea partenerilor sociali și a experților guvernamentali.

Pe baza evaluării ex post, Comisia a identificat următoarele șase directive prioritare:

- *Locuri de muncă (Directiva 89/654)*

Tehnologiile IT moderne și noile forme de muncă, precum munca în cadrul platformelor, implică un număr tot mai mare de lucrători care își desfășoară activitatea în mod ocazional sau regulat în afara sediilor angajatorilor. În acest context, constatările exercițiului de evaluare indică faptul că pare să fie necesară o trecere spre un concept mai dinamic al „locului de muncă”.

Se vor avea în vedere clarificarea noțiunii de „loc de muncă” și actualizarea/simplificarea/eliminarea anexelor directivei, pentru a reflecta schimbările caracteristice modurilor de lucru.

- *Lucrul la monitor (Directiva 90/270)*

Tehnologia s-a schimbat radical de la începutul anilor nouăzeci, când a fost adoptată directiva privind lucrul la monitor. Unele tehnologii menționate în directivă nu mai sunt utilizate, iar dispozițiile aferente ar putea fi, eventual, eliminate. Alte aspecte care trebuie avute în vedere vor fi actualizările tehnice ale unora dintre definițiile utilizate în directivă, cum ar fi definiția noțiunii de „post de lucru”, precum și unele excepții, care ar putea fi depășite.

- *Semnalizarea SSM la locul de muncă (Directiva 92/58)*

Anexa II la Directiva 92/58/CEE prevede o listă de cerințe referitoare la panourile de semnalizare de securitate, inclusiv pictogramele care trebuie să fie utilizate. De asemenea, în secțiunea 1.3 a anexei II, se prevede că „Pictogramele utilizate pot fi ușor diferite sau mai detaliate decât cele prezentate la punctul 3, cu condiția ca semnificația lor să rămână

neschimbată și nicio diferență sau adaptare să nu provoace confuzie asupra înțelesului”. Evaluarea a indicat unele incertitudini cu privire la măsura în care standardul EN ISO 7010 privind semnalizarea de siguranță poate fi considerat conform cu Directiva 92/58/CEE (în special în ceea ce privește pictogramele utilizate). Unele state membre au pledat pentru alinierea directivei la standardul EN ISO 7010, în vederea asigurării unei mai bune armonizări a semnalizării de siguranță în întreaga UE.

În scopul simplificării și clarificării obligațiilor existente, se va avea în vedere adaptarea anexelor pentru a lua în considerare standardul EN ISO 7010 sau o trimitere la standardele respective în cadrul directivei.

- *Agenți biologici (Directiva 2000/54)*

Evaluarea a ridicat întrebări în ceea ce privește domeniul de aplicare al directivei, mai ales cu privire la necesitatea actualizării listei agenților biologici din anexa III. Prin urmare, se va avea în vedere o actualizare a anexei III.

- *Asistența medicală la bordul navelor (Directiva 92/29)*

Evaluarea a indicat o posibilă necesitate de a revizui și de a actualiza lista obligatorie a materialelor medicale prevăzute în directivă.

Totodată, ea a pus problema conformității cu standardele internaționale, cum ar fi Codul internațional al mijloacelor de salvare (LSA) 4.15.1.8 al Organizației Maritime Internaționale (OMI); ISO 3864-1: 2011 „Simbolurile grafice – Culorile de siguranță și semnele de siguranță”; Convenția privind munca în domeniul maritim adoptată de Organizația Internațională a Muncii în 2006 și Convenția privind munca în domeniul pescuitului. De asemenea, utilizarea de noi echipamente tehnologice pentru a îmbunătăți tratamentul și diagnosticarea bolilor și/sau prevenirea accidentelor pare a fi o opțiune posibilă pentru navele mai mari.

- *Echipamentele individuale de protecție (Directiva 89/656)*

Se va avea în vedere o actualizare tehnică a directivei cu referire la definiția echipamentelor individuale de protecție, mai exact în ceea ce privește excluderile curente ale echipamentelor utilizate de serviciile de urgență și de salvare, cum ar fi pompierii.

- *Alte actualizări*

Și alte directive ar putea face obiectul unor actualizări tehnice similare (de exemplu, Directiva 2004/37 privind agenții cancerigeni și mutageni și Directiva 98/24 privind agenții chimici); o atenție deosebită va fi acordată anexelor la diferite directive, cu scopul de a evalua modul în care acestea pot deveni mai rezistente la proba timpului.

3.2. Încurajarea statelor membre să revizuiască legislația națională în domeniul securității și sănătății în muncă

În domeniul securității și sănătății în muncă, UE stabilește cerințe minime pe care statele membre le pot depăși pentru a adopta dispoziții mai detaliate, care asigură protecție suplimentară lucrătorilor. În acest sens, este esențial să se pună accentul pe o protecție sporită și să se evite adăugarea unor sarcini administrative inutile pentru întreprinderi. Directiva-cadru oferă flexibilitate statelor membre în ceea ce privește anumite dispoziții, precum

documentarea evaluării riscurilor, pentru a permite adaptarea măsurilor, de exemplu, la dimensiunea întreprinderilor, la natura activităților desfășurate de acestea, precum și la natura și amploarea riscurilor.

În ultimii ani s-a remarcat o tendință binevenită în rândul statelor membre de a examina propriile cadre legislative, cu scopul de a simplifica și, în același timp, de a menține sau îmbunătăți protecția. Un astfel de demers prezintă numeroase avantaje. Într-adevăr, percepția întreprinderilor cu privire la faptul că normele privind securitatea și sănătatea în muncă sunt complexe variază între 14 % și 67 % la nivelul statelor membre²⁵. Acest fapt sugerează că o mare parte a sarcinii administrative cu care se confruntă întreprinderile își are originea în diferențele existente de la un stat membru la altul, mai degrabă decât în cerințele minime impuse de UE; pe de altă parte, nu există date care să indice că în cadrul sistemelor percepute ca impunând mai puține obligații ar exista mai multe cazuri de accidente de muncă și boli

Exemple de interacțiune la nivelul UE/la nivel național

- Cerința ca evaluările riscurilor elaborate de angajatori să facă obiectul unei certificări externe de către un consultant. Directiva-cadru nu prevede o astfel de obligație, dar aceasta este introdusă în unele dispoziții naționale și implică costuri directe pentru întreprinderi;
- Obligațiile de a avea documente semnate și alte cerințe documentare pentru numirile diferiților actori din domeniul securității și sănătății în muncă în cazurile în care normele UE (de exemplu, Directiva 92/57/CEE privind șantierele de construcții) prevăd doar numirea.

profesionale.

Comisia poate avea un rol de sprijin important în acest proces, asigurându-se că statele membre se folosesc de oportunitatea de a învăța din schimbul de bune practici și au expertiza necesară.

Reducerea sarcinilor administrative

- Comisia va iniția un proces de evaluare *inter pares*, cu scopul specific de a reduce sarcina administrativă în legislația națională, menținând în același timp protecția lucrătorilor.

Ca răspuns la Cadrul strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2014-2020, 17 state membre au adoptat strategii naționale în domeniul securității și sănătății în muncă, care reprezintă instrumentul-cheie pentru adaptarea politicilor naționale în domeniu la noile necesități și priorități. Cele mai eficiente cadre, de exemplu strategiile puse la punct în Germania sau Slovacia, stabilesc măsuri specifice și definesc indicatori care permit monitorizarea și urmărirea. Toate statele membre sunt ferm încurajate să adopte urgent strategii naționale care să includă o axă prioritară privind revizuirea și actualizarea legislației naționale, cu scopul specific de a elimina dispozițiile redundante și de a reduce sarcina

²⁵ EU-OSHA, Sondajul european în rândul întreprinderilor privind riscurile noi și emergente - 2 (ESENER-2), 2014. Disponibil la: <https://osha.europa.eu/en/surveys-and-statistics-osh/esener>

administrativă, acolo unde este posibil, în special pentru întreprinderile mici și microîntreprinderi.

În contextul evaluării implementării cadrului strategic actual, în 2018, Comisia se va concentra asupra implementării priorităților stabilite în prezenta comunicare, inclusiv printr-un exercițiu de inventariere și prin recomandări privind reducerea sarcinii administrative în urma evaluării *inter pares*.

La nivelul UE, transpunerea acquis-ului UE va fi sprijinită printr-o cooperare consolidată cu statele membre, cu partenerii sociali și cu inspectoratele de muncă. Comisia va acorda prioritate cazurilor în care încălcările dispozițiilor sunt deosebit de importante și remediile sunt de natură să aibă un impact semnificativ. Punerea în aplicare în cazuri individuale este de competența autorităților statelor membre.

3.3. Încurajarea statelor membre să asigure o gamă largă de politici în domeniul securității și sănătății în muncă

- *Persoanele care desfășoară activități independente*

Temeiul juridic al legislației UE în domeniul securității și sănătății în muncă, și anume articolul 153 din TFUE, prevede că UE poate legifera în vederea îmbunătățirii mediului de lucru pentru a proteja sănătatea și securitatea lucrătorilor.

În acest context, este important de menționat că, potrivit Curții de Justiție a Uniunii Europene, clasificarea unui „lucrător care desfășoară o activitate independentă” în conformitate cu legislația națională nu împiedică o persoană să fie clasificată drept angajat sau lucrător în sensul dreptului Uniunii în cazul în care independența sa este doar conceptuală, disimulând astfel un raport de muncă (Allonby, C-256/01).

Lucrătorii care desfășoară o activitate independentă reprezintă 16,4 % din totalul lucrătorilor din UE. În mod concret, un număr mare dintre aceștia lucrează în comerțul cu ridicata și cu amănuntul, dar și în sectoarele cu risc ridicat, precum agricultura, silvicultura, pescuitul și construcțiile. Din cauza statutului special al lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă și lucrează sub propria supraveghere, aplicarea unei evaluări a riscurilor, formarea, consultarea etc. ar putea fi activități complexe și împovărătoare pentru situația lor, întrucât aceste principii se bazează pe o relație lucrător/angajator.

Cu toate acestea, în cazurile în care persoanele care desfășoară activități independente lucrează alături de lucrători salariați, distincția este mai puțin evidentă. De asemenea, în acest context, acțiunile/scăpările unui lucrător care desfășoară o activitate independentă pot avea un impact asupra sănătății și securității lucrătorului. Două directive specifice privind securitatea și sănătatea în muncă, referitoare la domenii în care un astfel de risc este mai preponderent, sunt Directiva 92/57/CEE privind șantierul de construcții și Directiva 93/103/CE privind navele de pescuit, în al căror domeniu de aplicare intră lucrătorii care desfășoară o activitate independentă alături de angajați.

Luând în considerare faptul că multe persoane care desfășoară o activitate independentă lucrează în sectoare cu risc ridicat, o recomandare a Consiliului privind activitatea independentă încurajează statele membre să promoveze securitatea și sănătatea acestor persoane și să le includă în domeniul de aplicare a legislației naționale. De asemenea, aceasta prevede că lucrătorii care desfășoară o activitate independentă, indiferent dacă lucrează singuri sau cu lucrători salariați, pot fi expuși unor riscuri pentru sănătate și securitate similare cu cele la care sunt expuși lucrătorii salariați.

Înainte de adoptarea recomandării Consiliului, foarte puține state membre au inclus activitatea independentă în propria legislație națională în domeniul securității și sănătății în muncă. De la adoptarea recomandării, aproximativ jumătate din statele membre au inclus activitatea independentă în legislația proprie, cu unele variații legate de definiția noțiunii de lucrător care desfășoară o activitate independentă, domeniul de aplicare al legislației relevante și amploarea obligațiilor acestora. Statele membre sunt invitate să pună integral în aplicare recomandarea.

Pe piața muncii, care este într-o continuă schimbare, odată cu apariția unor noi forme de muncă și creșterea incertitudinii asupra statutului lucrătorilor salariați și al celor care desfășoară activități independente, aspectul aplicării normelor în materie de securitate și sănătate tuturor lucrătorilor devine și mai important pentru prevenirea accidentelor și a bolilor profesionale.

- *Persoane angajate pentru munci casnice în gospodării particulare*

Legislația UE în domeniul securității și sănătății în muncă nu obligă statele membre să includă persoanele angajate pentru munci casnice în gospodăriile particulare²⁶ în sfera de aplicare a normelor naționale în domeniul securității și sănătății în muncă, iar unele părți ale acquis-ului UE în acest domeniu ar putea fi nepotrivite acestui scop, cum ar fi cerințele specifice stabilite în Directiva privind locul de muncă cu privire la căile și ieșirile de urgență și semnalizarea acestora.

Cu toate acestea, Convenția Organizației Internaționale a Muncii privind personalul casnic²⁷ prevede că fiecare lucrător casnic are dreptul la un mediu de lucru sigur și sănătos și că acest principiu trebuie să fie pus în aplicare ținând seama în mod corespunzător de caracteristicile specifice ale muncii casnice. Până în prezent, șase state membre au ratificat convenția: Belgia, Germania, Finlanda, Irlanda, Italia și Portugalia.

Aproximativ jumătate dintre statele membre au instituit norme de sănătate și securitate la locul de muncă referitoare la persoane angajate pentru munci casnice în gospodării particulare. Experiența lor poate contribui la introducerea în statele membre a unor standarde înalte comparabile în ceea ce privește securitatea și sănătatea în muncă și protecția celor 2,5 milioane de persoane cu acest statut din UE. De asemenea, ea poate ajuta statele membre care ratifică convenția Organizației Internaționale a Muncii menționată mai sus să își respecte obligațiile internaționale.

La începutul anului 2018, Comisia, în cooperare cu Organizația Internațională a Muncii, va invita administrațiile naționale, partenerii sociali și reprezentanți ai societății civile la o conferință pentru a face un bilanț al progreselor și a încuraja ratificarea și punerea în aplicare pragmatică, pe baza bunelor practici.

3.4. Consolidarea aplicării și a unei culturi de prevenire

Având în vedere importanța punerii în aplicare a normelor din domeniul securității și sănătății în muncă, este esențial ca statele membre să își îndeplinească obligația de a asigura monitorizarea și aplicarea pe teren și ca acestea să asigure resursele necesare în acest sens.

²⁶ În conformitate cu Directiva 89/391/CEE privind securitatea și sănătatea lucrătorilor, aceste persoane sunt denumite „personal de serviciu”

²⁷ C189 - Convenția privind personalul casnic, 2011 (Nr. 189)

Rolul Comisiei, în calitate de „gardian al tratatelor”, este acela de a veghea ca legislația UE să fie pusă în aplicare în mod corespunzător, dacă este necesar, prin proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Comisia își va îndeplini acest rol în conformitate cu comunicarea „O mai bună aplicare pentru obținerea unor rezultate mai bune” [C(2016) 8600], adoptată la 13 decembrie 2016.

Evaluarea ex post a arătat că cerințele legale, alături de inspecție, constituie motive majore care explică motivele pentru care unitățile elaborează politici în domeniul securității și sănătății în muncă și iau măsuri în acest sens. Inspecțiile pot contribui într-adevăr la o adevărată cultură de prevenire. Studiile arată impactul tangibil al inspecțiilor asupra condițiilor de securitate și sănătate în muncă în cadrul întreprinderilor, în sensul unei reduceri a ratei vătămărilor în urma inspecțiilor²⁸. S-a constatat o scădere cu 22 % a ratei vătămărilor în următorii 3 ani de la inspectarea și amendarea instalațiilor individuale de producere a betonului.²⁹ Studii recente confirmă faptul că inspecțiile conduc la o scădere a vătămărilor la locul de muncă.³⁰ Rezultatele mai bune în urma inspecțiilor de securitate și sănătate în muncă determină o scădere a ratei vătămărilor grave.³¹

Cu toate acestea, frecvența inspecțiilor variază considerabil de la un stat membru la altul și în general, iar cel puțin 50 % din microîntreprinderi și IMM-uri și 25 % din întreprinderile mari nu au fost supuse nici măcar unei singure inspecții în ultimii trei ani.

Modul în care sunt efectuate inspecțiile variază, de asemenea, în mare măsură între statele membre și, uneori, în cadrul statelor membre. În unele cazuri, inspecțiile se concentrează numai pe verificarea conformității și impunerea de sancțiuni. În alte cazuri, acestea merg mai departe, ajutând întreprinderile să identifice modalități mai bune de conformare.

Cooperarea dintre partenerii sociali, organizațiile profesionale și inspectorate este esențială pentru prevenirea accidentelor și a bolilor, în special la nivelul microîntreprinderilor și al IMM-urilor. Comisia își va consolida, de asemenea, sprijinul pentru îmbunătățirea standardelor și a orientărilor, în special prin intermediul Comitetul inspectorilor de muncă principali. Evaluarea recunoaște rolul esențial al acestui comitet în procesul de identificare a bunelor practici în ceea ce privește punerea în aplicare și inspecția de către statele membre, precum și contribuția sa la dezvoltarea competențelor și îndrumarea inspectoratelor. Comitetul inspectorilor de muncă principali va depune eforturi pentru a îmbunătăți formarea relevantă și specifică destinată inspectorilor de muncă la nivelul UE.

Pentru a veni în ajutorul microîntreprinderilor și al IMM-urilor, în contextul resurselor limitate, inspectoratele de muncă trebuie să își unească forțele cu alte agenții de aplicare a legii, pentru a folosi orice ocazie de creștere a gradului de sensibilizare cu privire la obligațiile existente și la măsurile de prevenire și de reducere a poverii pe care o constituie inspecțiile

²⁸ Raportul de evaluare a adecvării din anexa 1 a arătat că, deși la nivel macroeconomic nu a putut fi identificată nicio corelație între ratele de accidente și frecvența inspecțiilor, la nivel micro, datele obținute în urma evaluării arată că punerea în aplicare și, în special, rolul combinat al inspectorilor care aplică legislația și oferă îndrumări privind punerea în aplicare contribuie la respectarea acquis-ului în domeniul securității și sănătății în muncă.

²⁹ Citat în OCDE 2000. *Building an evidence base for the Health and Safety Commission Strategy to 2010 and beyond: A literature review of interventions to improve health and safety compliance*, Health and Safety Executive 2004;

³⁰ David I. Levine Michael W. Toffel, Matthew S. Johnson, *Randomized Government Safety Inspections Reduce Worker Injuries with no detectable job loss*, Science, 18 May 2012, pp 907-911.

³¹ *Occupational safety and health inspection scores predicts rates of workers' lost time injuries*: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9316705>;

suprapuse pentru întreprinderi. Platforma de consolidare a cooperării în combaterea muncii nedeclarate³² este un foarte bun exemplu de modalitate prin care o astfel de cooperare între agenții poate fi stabilită și poate contribui la creșterea gradului de sensibilizare, a înțelegerii reciproce, a inițiativelor concrete și a acțiunilor comune la nivelul UE.

În contextul noului mediu al muncii, este foarte important ca oamenii să înțeleagă deja implicațiile securității și sănătății în muncă atunci când intră pe piața forței de muncă. Acest lucru implică nu numai învățarea pe tot parcursul vieții pentru profesioniștii din domeniul securității și sănătății în muncă, ci și integrarea acestor aspecte în toate sectoarele educației. Inspectoratele de muncă și agențiile naționale din domeniul securității și sănătății în muncă au un rol decisiv în acest sens. Acesta va fi un alt element important al cooperării cu Comitetul inspectorilor de muncă principali, al evaluării *inter pares* și al punerii în aplicare a cadrului strategic.

3.5. Dezvoltarea unor instrumente de monitorizare

Politicile bazate pe date necesită informații de înaltă calitate, comparabile și obținute în timp util. Din acest motiv, în vederea informării pentru elaborarea politicilor viitoare, lucrările vor continua în cadrul Comisiei și în colaborare cu alți actori, precum Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă și Eurofound, în vederea dezvoltării colectării de date la nivelul UE. Aceasta va include, de exemplu, instrumente pentru monitorizarea performanței cadrului legislativ în materie de securitate și sănătate în muncă și continuarea urmării impactului, a activității metodologice cu privire la problemele de acoperire incompletă și subraportare în ceea ce privește colectarea de date aferente statisticilor europene privind accidentele de muncă și a activităților pentru colectarea de date pilot referitoare la statisticile europene privind bolile profesionale. Efortul de colectare a datelor va mai include explorarea posibilității de a asigura date actualizate la nivelul UE cu privire la rata de incidență a accidentelor de muncă, defalcate în funcție de mărimea întreprinderii. De asemenea, până în 2020, vor fi elaborate noi ediții ale anchetelor multianuale existente ale UE³³. Eforturi importante vor fi dedicate, de asemenea, dezvoltării unor date mai bune privind expunerea. Va fi analizată utilizarea noilor soluții TIC pentru îmbunătățirea bazei de informații.

Cercetarea în materie de sănătate și securitate în muncă, va beneficia, de asemenea, de sprijin concret prin includerea unor rubrici relevante în cadrul celui de Al 9-lea program-cadru de cercetare și inovare; totodată, va fi inițiat un dialog cu principalii omologi mondiali, de exemplu SUA și China, cu scopul de a obține o imagine mai completă asupra securității și sănătății în muncă din UE în context global.

CONCLUZIE

Cei 25 de ani de experiență în domeniul politicii privind securitatea și sănătatea în muncă la nivelul UE și evaluarea ex post detaliată a acquis-ului UE ne permit să desprindem învățăminte pentru viitor. Politica modernă în domeniul securității și sănătății în muncă trebuie să constea în norme clare și actualizate la nivel european și național. Întreprinderile trebuie să fie sprijinite în respectarea normelor și în obținerea de beneficii maxime de pe urma

³² Decizia (UE) 2016/344 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind instituirea unei platforme europene pentru intensificarea cooperării în materie de combatere a muncii nedeclarate.

³³ Sondajul european în rândul întreprinderilor privind riscurile noi și emergente, Sondajul european asupra condițiilor de muncă, modulele ad hoc din cadrul anchetelor asupra forței de muncă din UE referitoare la accidentele de muncă și la problemele de sănătate provocate de condițiile de muncă.

eforturilor pe care le depun în materie de securitate și sănătate în muncă, sub forma unei forțe de muncă mai sănătoase, mai fericite și mai productive. Acest lucru este valabil în special pentru microîntreprinderi și întreprinderile mici, în cazul cărora impactul potențial pozitiv al îmbunătățirii securității și sănătății în muncă este cel mai mare, dar care, în același timp, se confruntă cu dificultăți de înțelegere și aplicare a normelor în vigoare.

În timp ce normele obligatorii aplicate pe teren sunt esențiale, ceea ce face cu adevărat diferența pe teren este o cultură a conformității în întreprinderile de toate dimensiunile și în rândul lucrătorilor. Bazele unei astfel de culturi a conformității trebuie să fie puse încă din primele zile de educație, fie că este vorba de educație profesională sau de formare în domeniul managementului. Aceasta trebuie să fie alimentată prin eforturi permanente de sensibilizare și schimburi de bune practici și păstrată în stare de alertă prin inspecții care, în mod ideal, merg dincolo de simpla verificare și sancționare și contribuie la identificarea unor modalități mai eficiente de asigurare a conformității. Dialogul social a avut o contribuție uriașă la îmbunătățirea securității și sănătății la nivel european, național, sectorial și de întreprindere. Acesta nu și-a pierdut relevanța în contextul actual. Dimpotrivă, dialogul social va fi esențial în punerea în aplicare a acțiunilor cuprinse în prezenta comunicare.

Politica modernă în domeniul securității și sănătății în muncă se bazează pe mai mulți actori care lucrează împreună cu bun simț și pe o convingere comună că standardele înalte de protecție a sănătății și siguranței în muncă a persoanelor ne privesc pe toți.

ANEXA 1

Lista acțiunilor în materie de sănătate și securitate în muncă

Acțiune		Actori	Termenul de punere în aplicare
Combaterea cancerului provocat de condițiile de muncă și gestionarea substanțelor chimice periculoase			
1	A doua modificare a directivei privind substanțele cancerigene	Comisia Europeană	Începutul anului 2017
2	A treia modificare a directivei privind substanțele cancerigene	Comisia Europeană	Începutul anului 2018
3	A patra listă de valori-limită orientative din directiva privind agenții chimici	Comisia Europeană	Începutul anului 2017
4	Baze de date privind expunerea profesională pentru anumite substanțe chimice periculoase	Comisia Europeană	Începutul anului 2017
5	Campania „Locuri de muncă sănătoase” privind substanțele periculoase	Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă	2018-2019
Sprijinirea întreprinderilor în efortul lor de a respecta normele privind sănătatea și securitatea în muncă			
1	Sprijinirea IMM-urilor pentru a promova OiRA și instrumente naționale similare	Statele membre și partenerii sociali, cu sprijinul Comisiei Europene și al Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în muncă	2017
2	Încorporarea pe deplin a utilizării instrumentelor online de evaluare a riscurilor în sistemele juridice naționale. Recunoașterea OiRA și a unor instrumente similare drept respectare a obligației de evaluare a riscurilor.	Statele membre	Jumătatea anului 2018
3	Atingerea următoarelor obiective:	Agenția Europeană pentru Securitate și	Jumătatea anului 2018

	- 150 de instrumente OiRA publicate și - 100 000 de evaluări ale riscurilor efectuate cu ajutorul OiRA.	Sănătate în Muncă	
5	Ghid pentru prevenirea riscurilor pe navele mici de pescuit.	Comisia Europeană	Începutul anului 2017
6	Ghid de bune practici pentru îmbunătățirea aplicării principiilor securității și sănătății în muncă în agricultură, creșterea animalelor, horticultura și silvicultura.	Comisia Europeană	Începutul anului 2017
7	Publicații privind bunele practici în gestionarea riscurilor psihosociale și ergonomice	Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă	Începutul anului 2018
Eliminarea sau actualizarea normelor depășite și asigurarea îmbunătățirii și extinderii protecției, conformității și aplicării pe teren			
1	Actualizarea directivei privind lucrul la monitor (90/270)	Comisia Europeană, în consultare cu Comitetul consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă și cu partenerii sociali	În curs de desfășurare în perioada 2017-2018, urmând să fie finalizată la sfârșitul anului 2018
2	Actualizarea directivei privind semnalizarea SSM la locul de muncă (92/58)		
3	Actualizarea directivei privind agenții biologici (2000/54)		
4	Actualizarea directivei privind asistența medicală la bordul navelor (92/29)		
5	Actualizarea directivei privind locurile de muncă (89/654)		
6	Actualizarea directivei privind echipamentele individuale de protecție (89/656)		
7	Punerea în aplicare integrală a recomandării Consiliului privind activitatea independentă	Statele membre	Sfârșitul anului 2018
8	O conferință la nivel înalt pe tema persoanelor angajate pentru munci casnice în gospodării particulare	Comisia Europeană (în colaborare cu Organizația Internațională a Muncii)	Începutul anului 2018
9	Ratificarea Convenției Organizației Internaționale a Muncii privind lucrătorii	Statele membre	Jumătatea anului

	casnici.		2018
10	Invitarea statelor membre să participe la un proces de evaluare <i>inter pares</i> , cu scopul specific de a reduce sarcina administrativă în legislația națională, menținând în același timp protecția lucrătorilor.	Comisia Europeană	În curs de desfășurare în perioada 2017-2018
11	Primul raport privind evaluarea <i>inter pares</i>	Comisia Europeană	Sfârșitul anului 2017
12	Actualizarea strategiilor naționale în domeniul securității și sănătății în muncă ce reflectă prioritățile prezentei comunicări și includ primele rezultate ale evaluării <i>inter pares</i>	Statele membre	Sfârșitul anului 2017
13	Principiile comune actualizate ale inspecției muncii privind securitatea și sănătatea	Comitetul inspectorilor de muncă principali	2017
14	Ghid de bune practici pentru îmbunătățirea aplicării securității și sănătății în muncă prin reducerea riscurilor prezentate de vehicule la locul de muncă	Comisia Europeană/Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă	2017
15	Standarde comune pentru programele de formare a inspectorilor	Comitetul inspectorilor de muncă principali	2018
16	Manual electronic privind aplicarea transfrontalieră a normelor	Comitetul inspectorilor de muncă principali	2018
17	Elaborarea unor principii relevante pentru inspectorii de muncă în ceea ce privește evaluarea riscurilor în funcție de vârstă	Statele membre și Comitetul inspectorilor de muncă principali	Începutul anului 2018